

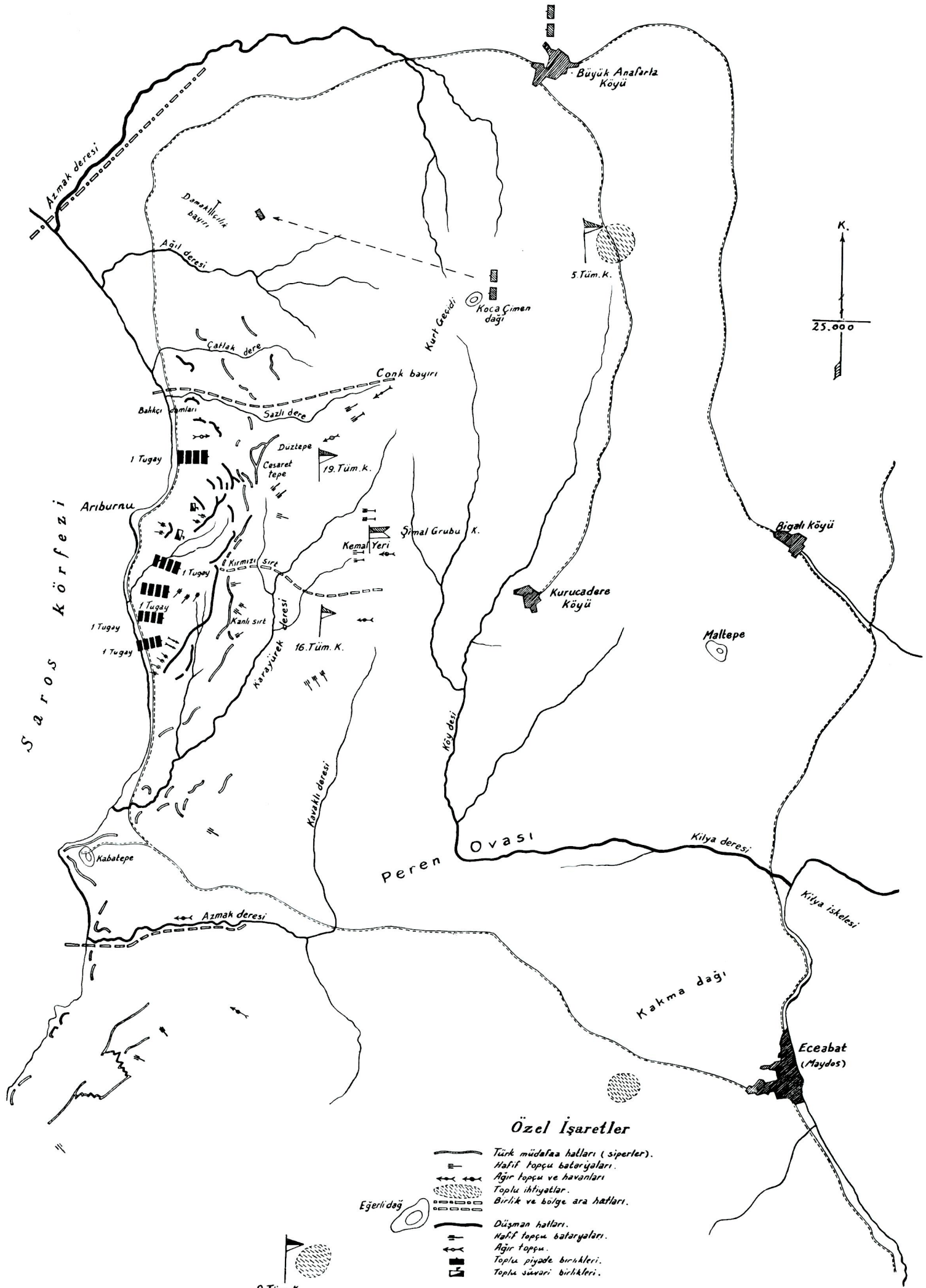
KAYMAKAM MUSTAFA KEMAL VE ARIBURNU

Kur. Alb. A. RIZA ÖZKUL

Çanakkale adı ne zaman geçse insanın gözü önüne Seddilbahir ve Arıburnu topraklarının canlı bir haritası ve bu haritanın üstünde birbirleriyle boğazlaşan, vatan, din ve istiklâl gibi kutsal gayeler uğrunda ölen, öldüren, kaçan ve kovalıyan insanlar mahşerinden mürekkep bir melheme tablosu hemen dikiliverir. Bu korkunç olduğu kadar muhteşem tablonun çizildiği günlerin üzerinden bugün 40 küsur sene geçmesine rağmen renklerinde en ufak bir sararma ve solma olmadı. Avrupa'da kanın gövdeyi götürdüğü 1915 yılının ılık ilkbahar günlerinden bir sabah, 25 Nisan 1915 sabahı, tanyeri henüz yeni ışığa başlarken Çanakkale boğazının Adalar Denizine bakan kıyıları, sıra sıra dizilmiş dev cüsseli harp gemilerinin bordalarından bir anda fişkıran kızıl ölüm alevleri altında kaldı. Bu kıyıların yakın ve çok sadık bekçisi 'Mehmetçik' siperinden başını çıkarıp denizin üstüne baktığı zaman alaca karanlıkta sayısız küçük büyük deniz vasıtalarının sahillerimize doğru yaklaşmakta olduklarını ve bunların üzerinde binlerce ve binlerce insanın korku ve heyecanla kaynaştıklarını gördü. Yakın mesafelerden bir uğultu halinde gelen donanma salvolarının gürültüleri arasında subayların yer yer yükselen "Nişangâh 300" veya "nişangâh 500... ateş..." kumandaları ile tüfeklerine davranan bir avuç kahramanın sürekli ve yaylım ateşleriyle, tarihin, hikâyesini sayfalarına zor sığdırabileceği, muazzam ve çok kanlı bir mücadelesi başladı: İşte Çanakkale savaşı.

Saldıran düşman çok kalabalık. Dakikalar ilerledikçe arkadan gelenler öndekilerin kanlariyle rengini değiştirmiş olan deniz suları üzerinden geçerek mübarek topraklarımıza çıkıp tutunmağa ve sonra da bu bir avuç insan karşısında bocalaya bocalaya eteklerden yukarıya doğru arazi kazanmağa muvaffak oldular. Önceden Arıburnu ve Seddilbahir kıyılarının gözetleme ve savunmasında bir tarafta 27 nci alayın, öte tarafta 26 ncı alayın sadece birer taburu vazifelendirilmiş, 5 nci ordunun bir Alman olan kumandanı Liman Fon Sanders'in görüşüne ve emrine göre bu iki alayın büyük kısımları gerilerde toplu tutulmuştu. 9 ncu tümenin 25 nci alayı çok daha uzakta

idi. Maydos 'Eceabad'ın hemen kuzey bölgesinde ordunun ve kolordunun müsaadesi olmadıkça kullanılmasına askerî imkân verilmeyen tek toplu kuvvet, Sofya ataşemiliterliğinden kendi isteği ile kalkıp Tekirdağ'ına gelmiş ve burada emir ve komutasına verildikten üç ay kadar sonra Gelibolu yarımadasına nakledilmiş, Erkânıharb Kaymakamı (Yarbayı) Mustafa Kemal'in 19 ncu tümeni bulunuyordu. Çok yakın bir gelecekte tarihin mukadder akışını değiştirecek olan bu eşsiz genç kumandan, geceyi gündüze katan bir gayretle evvelâ teşkilâtı noksan tümenini tamamladı ve ondan sonra da hummalı bir eğitim faaliyetiyle 19 ncu tümeni kendisinin güvendiği bir varlık haline getirdi. O, yarımada Balkan harbinden sonra, fakat bu sefer kumandan olarak ikinci defa gelmiş, geldiği andan itibaren, savunma sorumluluğunu kendinden devr alan 9 ncu tümen kumandanı Albay Halil Sami Beyle teması bırakmıyarak yarımada kıyılarını karış karış dolaşmış ve bize göre en iyi savunma şekli olarak sahillerde kuvvetli müdafaa tertipleri aldırılması kanaatını defaatla ve ısrarla tavsiye etmiş durmuştu. Ancak, sonradan işe başlayan ve mintakayı topluca gezerlerken Mustafa Kemal'in bu kanaatını kabul etmeyen 5 nci ordu kumandanı Liman Fon Sanders, düşmanın evvelâ karaya çıkmasına müsaade etmek ve çıktıktan sonra gerilerde toplu tutulacak ihtiyatların mukabil taarruz ve süngü hücumlarıyla düşmanı denize dökmek gibi bir müdafaa tabyasını emredince, Türk ordusu ve komutanları da istemiyerek bu sistem de bir tertibatın alınmasına boyun eğmişlerdi ama, bunun ne derece tehlikeli ve sakat bir taktik olduğu da kısa zamanda anlaşıldı. Buna rağmen vatan yine müdafaa edildi; lâkin oluk gibi kan akıtıldıktan ve yüzbinlerce aile ocağı söndükten sonra... İşte 25 Nisan sabahı düşman, tarafımızdan lütfedilen bu imkândan faydalanarak hem Arıburnu ve hem de Seddilbahir'de karaya çıkmağa, tutunmağa ve ilerlemeğe böylece muvaffak olmuştur. Suların akıntısı, hesap ve takdirdeki yanlışlıklar olmasaydı da düşman Arıburnu yerine hakikaten tasarladığı gibi Kabatepe'nin iki tarafına çıkarılsa idi durum, bizim için cidden telâfisi çok şüpheli ve daha güç bir hal alırdı. Karargâhı ile Bigalı köyü değirmeninin yakınındaki çadırılı ordugâhında bulunan, dünden 25 Nisan için Sivli taraflarında bir tümen tatbikatı hazırlayan ve son geceyi de muhtemelen uykusuz geçirmiş bulunan eşsiz kahraman aziz Atatürk (Mustafa Kemal), saat 5.30 dan itibaren ileriden geriden gelen raporlar ve ardı arkası kesilmeyen, her tarafı bir uğultu

Tem. — 1915 sonlarında Arı Burnu cephesine ait bir muharebe durumu.

halinde kaplayan bombardıman gürültüleri karşısında bir taraftan birliklere ordugâhlarında harekete hazır bir durum almalarını emretti; diğer taraftan da Gelibolu'daki III. kolordu kumandanından telefonla vazife istedi. Fakat vaziyetin evvelâ aydınlanmasını beklemeği tercih eden ve hattı zatında iyi ve muhterem bir asker olan kolordu kumandanı Esat Paşa'dan derde deva hemen bir cevap alamadı; her biri muazzam tehlikelerle dolu dakikalar birbiri üzerine yığılarak, saatler oluyor ve bir türlü hareket emri gelmiyordu. Bu kritik anlarda kabına sığmayan fakat durumun ağırlığını çok evvelden kestirerek zaten kararını vermiş bulunan Kaymakam Mustafa Kemal, saat 9.30 sıralarında 9 ncu tümen komutanından gelen ve düşmanın Arıburnu ile Kabatepe arasındaki Kocaçimen dağı güney eteklerine sarkmakta olduğunu bildiren, buna karşı bir tabur gönderilmesini isteyen ikinci rapor üzerine hemen yerinden kalktı ve tümen kurmayı binbaşı İzzettin Bey'i (Merhum Orgeneral İzzettin Çalışlar) bazı direktiflerle ordugâhta bırakarak derhal köyün alanında bir batarya ile birlikte içtima halinde bulunan 57 nci alayın yanına gitti. Kısa bir teftişi müteakip de kendisi, yanında emir subayları ve başhekim olduğu halde, bu birliğin kolbaşına geçerek Kocaçimen eteklerini tırmanmağa başladı. Onun için en mühim mesele, 9 ncu tümen kumandanının bir tabur gönderilmesini rica ettiği istikametten ziyade bütün boğazı hâkimiyeti altında tutan Kocaçimen tepesi ile Conkbayırı'nın düşmana kaptırılmaması keyfiyeti idi ve bunun içindir ki bir taburla değil, bütün bir alayla bu istikamete yönelmişti. Bu görüşünde ne kadar haklı ve isabetli olduğunu, Conkbayırı'na ulaştığı andaki durum ispata kâfi idi. Filhakika o esnada safiyane halleriyle cephanelerinin tükendiği için çekilmekte olduklarını söyleyen ve "cephaneniz yoksa süngünüz vardır." mukabelesi ve sert bir komuta ile yere yatırılan 27 nci alaya mensup ve sahil muhafazasına memur küçük bir avcı hattının 300, 400 metre gerisinden kesif bir düşman avcı hattının ilerlediği ve nerede ise Conkbayırı'na çıkmak üzere olduğu görüldü. Geçilen yolsuz ve dik arazinin aynı zamanda fundalıklı ve son derece arızalı olması yüzünden 57 nci alay yürüyüş kolu biraz geride kalmış ve derinliği de uzamıştı; durum ise çok nazikti. Düşmanın derhal ateşle durdurulması ve sonra süngü hücumu ile atılması şarttı. Yalnız düşman da yorgun, mütereddit ve ağır bir tempo ile yaklaşıyor ve kuvvetlerimizin yetişmesine fırsat veriyordu. Nitekim de öyle oldu;

geriye saldırılan emir subaylarının ve kolbaşındakilerin olağanüstü gayretleri boşa gitmedi. Az sonra bir bölük ve arkasından ikinci taburun diğer bölükleri nefes nefese Conkbayırı'na yetişti ve şiddetli bir ateş baskını ile düşman evvelâ durmağa mecbur edildi ve arkadan yetişen 57 nci alayın diğer taburlarının da batarya himayesinde muharebeye girmesinde vaziyet ve vatan kurtarıldı. Böylece düşman da zafer kapısının eşliğinden geldiği istikamette sahillere doğru yüz geri ettirildi. Sonraları sahilin yakın kesimlerine kadar düşmanı çekilmeğe mecbur kılan bugünkü harekâtın bu neticeye ulaşmasında 57 nci alayın solundan aynı zamanda ve aşağı yukarı aynı şartlar altında ilerleyerek "Kemal yeri" üzerinden taarruz etmiş olan Yarbay Mehmet Şefik Bey'in kumandasındaki kahraman 27 nci alayın da büyük şeref hissesi vardır. Mustafa Kemal vaziyet icabı emrine aldığı 27 nci ve kendi birliği olan 57 nci alaylarla düşmanı denize doğru zorlayıp sürerken 19 ncu tümenin 72 ve 77 nci alayları ve topçusunun geri kısmı elân eski yerlerinde bulunmakta idiler. Bunların da cepheye yaklaştırılması ve III ncü kolorduya Conkbayırı'nda olan biten hâdiselere dair bilgi verilmesi gerekiyordu. Bu itibarla Conkbayırı üzerinde bir yandan muharebeyi idare ederken diğer yandan da bu hususları düşünen vatan kurtarıcısı genç kumandan, kolorduya hitaben ilk defa yazdığı şu raporu, alayların ileriye yansıtılmasına dair diğer bazı talimatla birlikte, Bigalı'da tümen kurmayına gönderdi :

Arıburnu şimalindeki sırtlardan

12 Nisan - 331 (25 Nisan 1915)

saat: 10.24 evvel

Düşmanın karaya çıkmış bulunan piyadesi Arıburnu ile Kabatepe arasında bir buçuk kilometre kadar bir cephedeki sırtları işgal etmiştir. 27 nci alay düşmanı şark cephesinde sekiz yüz metreden işgal ediyor. Düşmanın tamamen sol cenahında altı yüz metreden taarruza başladım. Yalnız piyadeden ibaret olan düşmanı bir alay tahmin ediyorum.

19. fırka kumandanı Kaymakam
Mustafa Kemal

Buraya kadar hülâsatan belirtilen hâdisattan ve genel durumun akışından şu cihet bilhassa dikkate şayandır ki, buna bir kere daha işaret etmek fazla sayılmaz: Kolordu ve ordu komutanlarının emir ve müsaadesi olmadıkça elden çıkarılmaması gereken 19 ncu tümen, burada görüldüğü üzere, mesuliyeti şahsen üzerine alan uzak görüşlü, cesur bir asker olan genç komutan Mustafa Kemal tarafından çoktan kullanılmağa başlanmıştır ve yukarıda görülen rapor, bu hususun açık bir ifadesidir. Bir asker olarak aldığı emirlere mutlak itaatla mükellef olan Mustafa Kemal'in bu suretle 25 Nisan 1915 günü Arıburnu hâdiseleri karşısında emri bozup tümeni kullanmasından kendisini kimsenin mesul tutmadığı, bu yüzden ona bir mesuliyet yükletilemediği, bilâkis III ncü kolordu kumandanı Esat Paşa'nın bilâhare ve aynı gün Maltepe muharebe idare yerinde buluştukları zaman yaptığı gibi, onun 19 ncu tümenle tam zamanında muharebeye vuku bulan bu müdahalesinin tasvip ve takdir edildiği görülüyor; filhakika bu cüretkâr hareketin mâna ve neticesi, vatanın ilk defa Conkbayırı'nda kurtarılması şeklinde minnet ve şükranla ifade edilecek bir mahiyet olmuştur. Mustafa Kemal'in yerinde tesadüfen bu büyük ve tarihî karar celâdetini gösteremeyecek bir başka kumandan bulunsa idi, maazallah akibet gayet acı tecelli eder, sonunda kazanılan eşsiz Çanakkale zaferi yerine bütün bir vatan elden çıkabilirdi. Halbuki böyle yapılmakla ne Mustafa Kemal ve ne de O'nun komuta eylediği tümen elden çıkmamış; bilâkis Türk istiklâl ve hürriyetine saldıran pervasız ve kuvvetine mağrur düşman kuvvetleri, Arıburnu'nda çıkarma iskelelerini örten ilk sırtların kenarlarına kadar sürülüp atılmıştır. O gün, çok kısa zamanda, çok seri ve o nispette tehlikeli gelişmeler gösteren düşman taarruzunun karşısında silâhına ve süngüsüne davranmak ve Conkbayırı üzerinden kartallar gibi saldırmak şrefi, bir tek kahraman 57 nci alaya nasip olabildi. Hâdiseler 72 ve 77 nci alayları da aynı zamanda topluca bu düşman üzerine yöneltmeğe imkân ve fırsat vermiş olsaydı netice şüphesiz çok daha başka şekilde tecelli eder ve muhakkak pek parlak olurdu. Ancak bu alayların muharebeye iştirakleri akşamı bulmuş; bütün gece devam eden taarruzlara ve muharebe gürültüleri arasında zaman zaman ve yer yer "Allah Allah Allah..." seslerine karışan süngü hücumlarına rağmen karanlığın doğurduğu güçlükler ve bu arada bundan faydalanarak yeni yeni ihtiyatlarla kuvvet bulan düşmanın denize dökülmesi mümkün olamamış ve nihayet yorgun düşen

iki taraf, tedricen burun buruna siperlere dayanmak suretiyle, muharebe, mevzi muharebeleri şeklini almıştır.

Ertesi gün ve daha ertesi günler yarımadağa akmağa başlayan ordu ihtiyatlarından Arıburnu cephesini takviye maksadiyle sıra ile birbirini peşinden 64, 33, 14, 20, 13, 15, 125, 10, 11, 25 nci alaylar ve 45 nci alayın 3 ncü taburu yetiştiler; gâh “Kemal yeri,,nden, gâh Conkbayırı üzerinde yerleşmiş olan topçu mevzileri civarından Arıburnu harekâtını başlı başına kırküş gün fasılasız idare eden Mustafa Kemal’in emrinde olmak üzere 7 Haziran 1915 tarihine kadar çok kanlı muharebelerle mevzilerini müdafaa ettiler ve düşmana bir adım atırmadılar. Bilâhare Şimal gurubu adını alan ve Esat Paşa’nın komutasında üç bölgeye ayrılan Arıburnu cephesinin kuzeyden itibaren ilk kısmı, yine Mustafa Kemal’in emrinde ve aynı şekilde olarak 6 Ağustos 1915 tarihine kadar daha iki ay müddetle müdafaa olundu. Oluk gibi durmadan akan asil Türk kanı bahasına Arıburnu ve Seddilbahir cephelerinde vatanın nasıl ve ne büyük fedakârlıklarla müdafaa edilmekte olduğunu, karargâhları ve maiyetleri ile birlikte, görmeğe gelen bir çok büyük komutanlar oluyordu. Bunlardan biri olan Liman Fon Sanders de bir gün “Kemal yeri,,nden cepheyi tetkik ettikten sonra Mustafa Kemal’e bu kadar çok kuvvetin sevk ve idaresinin güçlüğünden ve cephenin iki mıntakaya bölünmesi lüzumundan bahsettiği zaman kaymakam Mustafa Kemal, kendine tam mânası ile güvenen bir asker ve bir komutan tavır ve edasıyla ona, ordu kumandanının da kabule mecbur olacağı, çok manidar ve veciz bir cevap verdi ve bu çok sanılan kuvvetlerin hakikatte az bile olduğunu anlattı. O zamanlar, ittifak icabı büyük Türk birliklerine emir ve komuta etmekte olan Alman generallerinde alelumum tuhaf bir itikat vardı; henüz iki sene evvel Balkan harbinde yenilmiş Türk ordusunun kumandanlarına ve Türk erkânıharplerine, onların kanaatlerince, güvenilemezdi; halbuki Çanakale savaşlarına canını vermeğe koşarak gelen 5 nci ordunun tekmil insan gücünün, silâh cephanesi ve materialini su katılmamış sadece Türk unsuru teşkil ettiği için bir muvaffakiyetsizlik halinde yüksek askerlik prestijinin kaybolmasından Alman generali Fon Sanders endişe etmekte ve korkmakta idi; bu mânasız haleti ruhiyenin tesiri ile general, savaşların başladığı sıralarda tümen ve kolordu karargâhlarına çapına göre birer ikişer Alman erkânıharbî göndermiş; bunlardan biri olan Binbaşı Rayman da 19 ncu tümene gelmişti. Büyük

asker Mustafa Kemal askerlik değerini yakinen bildiği ve onun için beraberinde alıp getirdiği kurmay başkanı binbaşı İzzettin Bey mevcut iken böyle bir yabancı erkânıharbine lüzum ve ihtiyacı olmadığını, geri alınmasını telefonla Maltepe'de bulunan III ncü kolordu kumandanı Esat Paşa'dan musırnan istedi ise de kabul ettiremedi ve ordu komutanına karşı siyaset ve askerlik nezaketi icabı olarak bir müşahit gibi gündüzleri tümen karargâhında bulunmasına razı oldu. Filhakika geceleri Bigalı köyünde yatan ve gündüzleri Mustafa Kemal'in muharebe idare yeri civarına gelen bu zatın hiç bir işe yaramadığı vakıalarla pek kısa zamanda belli oldu. Eşsiz kumandan bunu, aynen geçen şu muhavere ve adeta şu mizahî cümlelerle Arıburnu vekayiiine ait 12. 11. 331 tarihli raporunda ifade etmişlerdir :

“...Fırka erkânıharbî İzzettin Bey'i, tanıdığım iktidar ve kifiyeti ve emniyet ve itimat ettiğim ahlâk ve ciddiyeti hasebiyle fırka erkânıharbiyesine celbetmiş olduğumdan, erkânıharbiye vezaifini bittabi başkasına tevdi edemezdim. Mamafih bir defa gönderilmiş olduğundan Rayman Bey'den de istifade etmeyi düşündüm.

Mumaileyhe 18 Nisan (yani 1 Mayıs 1915) taarruzundan sonra (bu, evvelâ bizim tarafımızdan hazırlanan ve bilâhare karşılıklı geçen çok kanlı bir boğuşmadır; yazan) cepheye giderek kıtaatin iadeyi intizamı hususunda kumandanlara muavenet ve delâlet etmesini teklif eyledimse de, böyle bir işi yapmaktan müstenkif göründü. Kıtaatımızın ve düşman vaziyetini gösterir bir krokinin tanzim edilmesini emreyledim. Bir kroki üzerinde serapa yanlış bir vaziyet çizdi. Nazarı askerisi, 1500 metre önümüzde bulunan tarafeyn vaziyetini tayin edemeyecek kadar mahdut idi.

Bir defasında da “Kanlı sırt”a giderek oradan münasip bir mahalde bir cebel topunun yeri için bir mevzi intihap etmesini söyledim. Topçu zabiti olmadığından böyle bir vazifeyi yapmakta mazur olduğunu ileri sürdü. Bir erkânıharp zabitinin sınıfı selâse (üçlü kuvvetler: piyade, suvari, topçu; yazan) tabiyesine vukufu olacağını zikrederek mezkûr vazifeyi ifa etmesi lâzım geleceğini söyledimse de ademi vukuf beyan eyledi.

En nihayet mumaileyhin hiç bir işe yaramıyacağını ve kendisine başka bir vazife verilmesi lüzumunu kolordu kumandanına arz eyledim. Cevaben “Rayman Bey kendiliğinden ordu haber zabitidir” dediler. Bu sıfatla da bir müddet daha gündüzleri birkaç saat gelip

geceleeri gitmek suretiyle kaldıktan sonra bilâhare orduca kendisine Asya gurubunda bir vazife verilerek o taraflara gönderilmiştir.”

Mustafa Kemal (Aziz Atatürk) Arıburnu harekâtını olanca ağırlığı ile günlerce idare ettikten ve bir müddet de üçe ayrılan cephenin sağ kanat gurubuna kumanda eyledikten sonra nihayet düşmanın Anafartalar karşısında ve küçük, büyük Kemikli burunları arasındaki Suvla limanına yeniden çıkardığı Kitchener kolordusu kuvvetlerine karşı ilk günü gönderilen üç tümenli Anafartalar gurubunun 6 Ağustos 1916 da emir ve komutasını deruhte etmek üzere o sabah Conkbayırı'ndan ayrılırken ihtisaslarını, 19 ncu tümene hitaben yayınladığı şu günlük emrinde, aynen şöyle belirtmektedirler: “İngilizler Arıburnu ihracında ve bu cephedeki muharebatta kumandanlarının ve askerlerinin ibraz eyledikleri cesaret ve metanetle evsaf ve mezayayı cengâveranelerini fevkalâde bir lisanı takdir ile yad ve ilân etmektedirler. Bütün vesaiti muharebe ile sureti mükemmelede mücehhez ve büyük bir inad ve azim ile Arıburnu sahillerimize ayak basan düşmanımız yine o sahil kenarlarında kalmağa mecbur kalmıştır. Binaenaleyh zabitan ve askerimiz, hissiyatı vatanperverane ve diniyeleriyle şecaatı mahsusayı milliyeleri ve böyle kuvvetli bir düşmana karşı darülhilâfe ve saltanat kapılarını muhafaza ederek şayanı iftihar bir mevkii bülent ihraz eylediler. Kumanda eylediğim bilumum kıtaat zabitan ve efradını yegân yegân takdir ederim. Bu maksadı ulvî uğrunda kahramanane bir surette fedayi can eden mukaddes şuhedamızı amik ve ebedî bir hissi hürmet ve tazim ile yad ve ervahı mukaddeselerine fatihalar ithaf ile şefaatterinden istimdat ederim. Bilhassa Arıburnu muzafferiyetinin ilk metin temeltaşı olan 57 nci alayın safiyeti kalbiye ve selâbeti diniyesiyle mümtaz kumandanı şehit Avni Bey'i ve en ateşli zamanlarda emirlerimi, aldığı cerihalara da ehemmiyet vermiyerek, istediğim mahallere nakletmek suretiyle pek mühim zamanlarda kıymetli muavenetlerini gördüğüm yaverim şehit mülâzım Kâzım Efendi'yi hürmeti mahsusa ile tezkâr ederim.

“Fırka erkânıharbim binbaşı İzzettin Bey'in gerek Arıburnu ihracı günlerinde ve gerek cephenin tespit ve idame edildiği zamanlardaki hidematı fevkalâdesini bir iki satıra sıkıştırılmıyacak kadar âli görmekle beraber, kendisine takdiratımı ibraz etmeyi vazifeden ad eylerim.

“Yekdiğerini müteakip kumandama giren ve gayri malûm arazi üzerinde hareket eden kıtaatin maksadına göre tevcih ve tahri-

kinde mumaileyh erkânıharb zabiti, emir zabiti ve rehber ve bilfiil kıt'a kumandanı olarak her tarikte mevcudiyetini sarf ve hizmet etmiş, ateşlerin en kesif ve tehlikeli olduğu mintakalarda şecaati ile ve soğuk kanlılığı ile herkese misal olmuş, hasılı nereye gönderdi isem bizzat orada bulunuyormuşum gibi maksadı temin etmek için hiçbir müşkülât karşısında tereddüt etmemiştir.

“Cephede iki üç yüz metre düşmana yakın bir mahalde daimî ateşler içinde mütemadi bir sa'yu gayret ile gece ve gündüz çalışarak şayanı takdir hidemat ve muvaffakiyat ibraz eden 27 nci alay kumandanı kaymakam Şefik Bey'e, hidematı sıhhiyeyi bihakkın hüsnü ifa etmek hususunda mesaiyi fedakâranesi masruf olan 19 ncu firka sıhhiye bölük sertabibi kolağası İbrahim Efendi'ye, tahkimat ve lâğam inşaatı hususunda kıymetli hidemat ifa eden istihkâm kumandanı binbaşı İsmail Hakkı ve Edirne kal'a istihkâm bölük kumandanı mülâzım Celâl Efendilere, her türlü ahvalde kıtaatın iâşesini hüsnü temine muvaffak olan firka idare reisi binbaşı Galip Bey'e takdirat ve teşekküratımı alenen izhar etmeği vecibeden adederim.”

Mustafa Kemal
